

๕๑๑๒๓๑๓: สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

คำสำคัญ: ภูมิปัญญา / ยาแผนโบราณ / ร้านสงวน โอสถ

ศรดา เทียรเดช: ภูมิปัญญายาแผนโบราณของร้านสงวน โอสถ. อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์: รศ.สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์. ๒๒๕ หน้า.

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษากระบวนการจัดการภูมิปัญญายาแผนโบราณเพื่อหาแนว
ทางการจัดการที่เหมาะสมในการสืบทอดภูมิปัญญายาแผนโบราณของร้านสงวน โอสถ ชุมชนบ้านนุ
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ให้สามารถคงอยู่ในชุมชนบ้านนุและสังคมไทยได้อย่างยั่งยืน
โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม
และใช้แนวคิดภูมิปัญญา แนวคิดการจัดการความรู้ประกอบในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ร้านสงวน โอสถเป็นร้านยาแผนโบราณที่มีการสืบทอดภูมิปัญญา
ยาแผนโบราณมาเป็นระยะเวลากว่า ๗๐ ปี มีตำรับยาแผนโบราณที่ได้รับการขึ้นทะเบียนรับรองจาก
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุข ๕ ชนิด และมีภูมิปัญญาที่
เกี่ยวข้องกับยาแผนโบราณ ๑๐ ชนิด แต่ปัจจุบันร้านสงวน โอสถกำลังประสบปัญหาการสืบทอดภูมิ
ปัญญายาแผนโบราณในอนาคต ในขณะที่คนไข้ของร้านสงวน โอสถยังคงมีความต้องการในยาแผน
โบราณของร้านอยู่ รูปแบบการจัดการที่เหมาะสมเพื่อให้ภูมิปัญญายาแผนโบราณของร้านสงวน
โอสถสามารถคงอยู่ในชุมชนบ้านนุและสังคมไทยได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืนตลอดจนสามารถ
เป็นแนวทางการจัดการภูมิปัญญายาแผนโบราณให้กับร้านยาแผนโบราณอื่นๆ มี ๒ แนวทางคือ

แนวทางที่ ๑ การรักษาและการสืบทอดภูมิปัญญายาแผนโบราณได้แก่ การสร้างความ
ตระหนักในคุณค่าความสำคัญเพื่อนำไปสู่การสืบทอดภูมิปัญญายาแผนโบราณ การจดทะเบียนสิทธิ
ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญายาแผนโบราณ การจัดทำสื่อวีดิทัศน์
บันทึกภูมิปัญญายาแผนโบราณ การจัดการผลิตยาแผนโบราณให้เพียงพอต่อการจำหน่าย การพัฒนา
รูปแบบบรรจุภัณฑ์ยาแผนโบราณและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยาแผนโบราณใหม่

แนวทางที่ ๒ การพัฒนาและส่งเสริมความยั่งยืนภูมิปัญญายาแผนโบราณได้แก่
การส่งเสริมทางด้านความรู้วิชาการ การส่งเสริมทางการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมทางด้าน
สังคม และการส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา...ศรดา เทียรเดช...

ปีการศึกษา ๒๕๕๕

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์...ศรดา เทียรเดช...

51112313: MAJOR: CULTURAL RESOURCE MANAGEMENT
KEYWORD: WISDOM / TRADITIONAL MEDICINE / SA-NGUAN OSOT
SIRADA THIENDEJ: WISDOM IN TRADITIONAL MEDICINE OF SA-
NGUAN OSOT. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. SUPAPORN JINDAMANEEROJ.
229 pp.

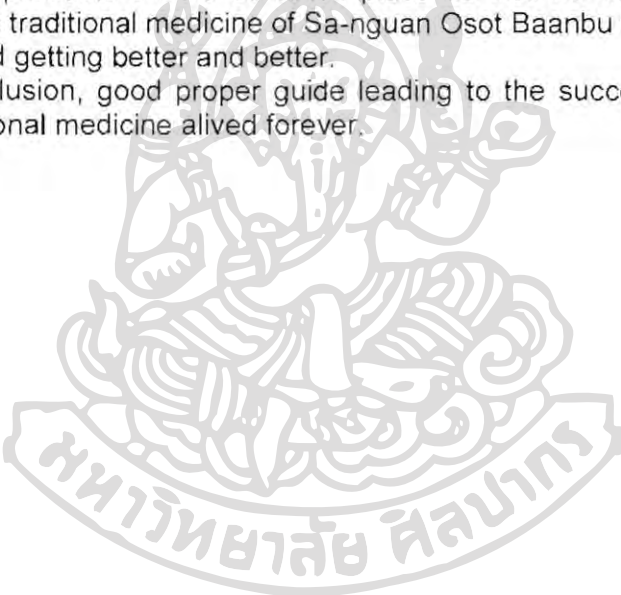
This study is aimed to management of wisdom in traditional medicine for the management of traditional medicine of Sa-nguan Osot Baanbu Community Bangkoknoi District Bangkok for living in Thai society forever by using in documentary, in-depth interview, participant observation.

The result of study shows that Sa-nguan Osot is facing a lack of an inherited knowledge and also traditional medicine knowledge in the near future, however the Sanguan Osot customers need of traditional medicine is still here. Therefore, a proper guide of this issue could be:

1. Showing how important the traditional medicine knowledge are. It can be done by setting up some events and let people getting involved with it or keep doing some campaign may be three times a year, making them realise that the traditional medicine knowledge belong to everyone and we should be proud of it and it is absolutely worth getting it going forever.

2. Being concern of the product (traditional medicine) itself. Good stock managing of the products should be taken place as well as keep developing and researching these traditional medicine of Sa-nguan Osot Baanbu Community in order to be updated and getting better and better.

Inconclusion, good proper guide leading to the success of keeping this community traditional medicine alived forever.

Program of Cultural Resource Management Graduate School, Silpakorn University
Student's signature .....S. Thiendej..... Academic Year 2012
Thesis Advisor's signature.....Supaporn Jindamaneeroj.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ด้วยความอนุเคราะห์ข้อมูล คำแนะนำ และความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานหลายฝ่าย ดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สุภาภรณ์ จินคามณี ไรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ที่เสียสละเวลาให้คำปรึกษาและคำแนะนำด้วยความห่วงใยแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีวรรณ ศิวินิมั ประชานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์สุรพล นาถะพินธุ กรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ที่สละเวลาตรวจ วิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำปรึกษาต่างๆ ระหว่างการศึกษา

กราบขอบพระคุณคุณภักดิ์และคุณสุเมธชา เหล่าตระกูล รวมถึงบุคคลในครอบครัว เหล่าตระกูลทุกท่านที่ให้ความเมตตาคอยช่วยเหลือเป็นกำลังใจและเอื้อเฟื้อข้อมูลอย่างดีตลอด การศึกษา คุณลุง คุณป้า คุณตา คุณยาย ในชุมชนบ้านนุ ชุมชนครอกข้าวเม่า ชุมชนบ้านเนิน ชุมชน วัดคูสิดาราม และชุมชนต่างๆ ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ ขอขอบพระคุณคุณภาสินี ฉญาโณทัย ทายาทรุ่นที่สี่บำรุงชาติศาสนาไทยพ.ศ.๒๕๖๗ (บ้านหม้อหวาน) สถานที่ปรุงยาไทยดอนอม บุณยะกมล ร้านขายยาแพทย์กิจประสงค์ ตลอดจน บุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานแพทย์พื้นบ้าน ไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและ การแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข หน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ โรงพยาบาลศิริราช โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเขตบางกอกน้อย สำนักงานเขตบางกอกน้อย และ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ขอกราบขอบพระคุณคุณอาภร วงษ์สังข์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ราชบุรี ผู้บังคับบัญชาที่คอยเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุน โอกาสทางการศึกษามาโดยตลอด ขอกราบ ขอบพระคุณพันตำรวจโทวิวัฒน์ – คุณจุฑาทิพย์ วรรณเกษม คุณพ่อสฤยดี เจียรเดช ผู้มีพระคุณ สูงสุดในชีวิตและเป็นที่รักยิ่ง ญาติพี่น้องและมิตรสหายทุกท่านที่มอบความรักและกำลังใจด้วยดี เสมอมา

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณบูรพาคุณาจารย์ทางการแพทย์แผนโบราณถึงคุณงาม ความดีที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในการบำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บอันเกิดแก่ร่างกายของมวล มนุษยชาติ